

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pesevne šte. se prodajajo po 3 nvč. (6 stot.) v mnogih obkarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nvč. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolona. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, omenitnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in utožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 2-50, za pol leta Kron 2-60.

Vai dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopi si ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. - Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poroštvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti šte. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Izjava.

Odbor Političnega društva „EDINOST“ v Trstu, dobro poznavajoč velike zasluge, katere si je društveni odbornik g. deželni poslanec dr. GUSTAV GREGORIN z dolgoletnim nesebičnim in požrtvovalnim delovanjem pridobil za Slovenstvo v Trstu obzaruje, da se je našel slovenski politik, ki je, zaslepljen od strankarske strasti, skušal v javni seji deželnega zbora goriškega vspricho najhujih narodnih sovražnikov izpodkopati ugled g. dra. Gregorina in ga prikazati nevrednega časti narodnega zastopnika; in da-si vé, da tak napad ne more zmanjšati ugleda, ne zaslug g. dra. Gregorina, čuti se vendar dolžnega izraziti javno tudio tej priliki svojemu zaslužnemu odborniku neomejeno zaupanje in spoštovanje.

BRZOJAVNE VESTI.

Dunajski župan pri cesarju.

DUNAJ 10. Rathauskor. poroča: Župan dr. Neumayer je bil danes pri cesarju na avdijenci, na kateri se je zahvalil za imenovanje namestnikom deželnega maršala ter je v imenu mesta Dunaja prosil cesarja, naj bi se udeležil otvoritve drugega vodovoda. Cesar je izrazil svoje veselje, da vidi zopet dunajskega župana kakor namestnika deželnega maršala nizavstrijskega in je obljubil, da pride na slavnost otvoritve vodovoda.

Cesar Fran Josip pojde v Berlin.

DUNAJ 10. List „Morgen“ poroča iz Budimpešte iz krogov, ki so v stiki z dvorom, da se cesar Fran Josip poda v Berlin, da vrne obisk cesarju Viljemu, vzlic temu, da ga skušajo dvorni krogi od tega odvreniti.

Giers imenovan ruskim poslanikom na Dunaju.

PETROGRAD 10. Ruski poslanik knez Urusov je radi bolehnosti odslovljen in imenovan višim dvorjanikom. Na njegovo mesto je imenovan poslanikom na Dunaju Giers, dosedanji odposlanec v Bruselju.

Turčija.

CARIGRAD 9. Veliki vezir Hakki paša je imenovan senatorjem.

CARIGRAD 9. Glasom uradnih brzojavk so izgubili Druzi v zadnjih bojih štiristo mož.

CARIGRAD 9. Sultan je povodom bairamskega praznika pomilostil 70 Armencev in Mohamedancev, ki so bili obsojeni radi klanja v Adani.

Kolera.

CARIGRAD 10. V zadnjih 24 urah je umrla na kolero ena oseba.

RIM 10. V zadnjih 24 urah je v Na-

PODLISTEK.

SIRENE.

Povest iz igralskega življenja; spisal Leon Dragutinović, režiser slov. gledališča.

Ko se je Ivan povrnil v gledališče, je bil ravnatelj že navzoč.

„Žal mi je prijatelj, da vas ne morem sprejeti,“ je dejal ravnatelj. Zdaj, v sredi sezone, pač ne morem nikogar odsloviti. In tudi dohodki mi ne dovoljujejo, da bi zajemal še novih moči.“

„Toda, gospod ravnatelj, jaz se nahajam momentano v stiski in bi mi prav prišla vsaka vaša ponudba.“

„Vem... Vem, taki ste vsi igralci: kadar vam gre dobro, ste objestni, potem pa molčujete!“

„Ali, gospod ravnatelj...!“

„Že vem... toda, žal mi je, kakor sem že rekel, žal mi je... Vse, kar bi mogel storiti za vas, je to, da vam dovolim eno, dve

polju na novo obolelo na kolero 5 oseb, tri so umrle, v napuljski pokrajini je na novo obolelo 26 oseb. V Apuliji je ena oseba obolela, ena pa umrla.

Dunaj 10. Cesar je vsprejel ob 2. uri popularne nemškega državnega tajnika Kiderlen-Wächterja. Avdijenca je trajala pol ure. Nato je državni tajnik posetil ministra za unanje stvari grofa Aehrenthala.

Dunaj 10. Državni tajnik Kiderlen-Wächter je ob 8. uri 15 min. zvečer odpotoval v Berlin.

Belgrad 10. Kralj Peter se je s princem Gjorgjem z divizijskih vaj v Nišu povrnil v Belgrad.

Istrski deželni zbor.

Viharna seja. - „Liepa naša domovina“.

KOPER 10. Seja je pričela ob 3. uri popoldne. Ko je bil prečitani zapisnik zadnje seje, je manjšina pričela z obstrukcijo, ker so skoraj vsi slovenski poslanci govorili v svrhu, da se popravi zapisnik. Protestirali so, da je zapisnik pomanjkljiv in so zahtevali, naj se ga sestavi tudi v slovenskem jeziku, dokler se to zgodi, naj se prekine seja. — Ko je hotel deželni glavar preiti k drugi točki dnevnega reda, niso slovenski poslanci tega dopustili, marveč so zahtevali besedo k zapisniku. O tem se je unel hud prepir med deželnim glavarjem in manjšino, ki se je — ko je deželni glavar na vsak način hotel, da se glasuje o overovljenju zapisnika — izprevergel v oglašujoče hrušč, žvižganje in vpitje, vsled česar je deželni glavar prekinil seja.

V dvorani ostala manjšina je zapela narodno pesem. Po doseženem sporazumu med večino in manjšino je bila seja zopet otvorjena.

Deželni glavar je potem priobčil došle uloge, nakar so bile prečitane interpelacije: dr. Ventrella glede nedostatkov pri okrajnem sodišču v Trstu in sicer radi pomanjkanja konceptnega in kancelijskega osebja; nadalje interpelacija posl. Zuccona glede prepovedi izleta slovenskih delavcev v Pulo, druga interpelacija istega poslanca, da se nemško-italijanske opominske table, nahajajoče se ob meji vojnega pristanišča v Puli prevrti tudi z hrvatskim besedilom in konečno interpelacija posl. Kirca, češ, da noče uprave deželne bolnišnice v Puli vsprejemati umobolnih. — Nato sta bila vsprejeta nujna predloga, uložena od posl. Mandiča in Pesante-ja, glede povišanja državnega prisosa v stvari olajšanja bede, in odkazana finančnemu odseku. — Ob 6. uri je bila seja zaključena. Prihodnja seja se naznani pismenim potom.

KOPER 10. (Priv.) — Ko je predsednik odprl seja, podalo se je več hrv.-slov. poslancev k predsedništvu, kjer so izročili kakih 40 nujnih predlogov. Po prečitaniu zapisnika prejšnje seje od 5. t. m. oglašil se je k besedi k temu zapisniku posl. Spinčić. Sklicevaje se na § 41 in 48 dež. zbornskega pravilnika, je izjavil, da zapisnik ne vsebuje vsega, kar se je v seji dogodilo, a vsebuje stvari, ki se v redni seji niso zgodile. Seja namreč ni bila redna potem, ko so odšli vsi poslanci manjšine; ker po sami izjavi je bilo v seji le 22 italijanskih poslancev, a bi jih moralo biti 24. Vidi se, da se ne spoštuje niti rečenih §§, kakor tudi ne drugih zakonskih določeb. Govornik sploh ne ve, čemu prihaja vladni

gostovanji z navadnim honorarjem. Če ste zadovoljni s tem, izberite si vlogo in takoj naznanimo lahko dan gostovanja.

Molče je Ivan podpisal pogodbo za to gostovanje. Vedel je, da ga ravnatelj pušča nastopati samo zaradi honorarja, „da bi si kaj zaslužil.“ Nekak navaden milodar je to za igralce.

Prišlo je napovedano Ivanovo gostovanje in gledališče je bilo — prazno. Ime Ivanovo še ni bilo dovolj znano, da bi napolnilo gledališče.

Ivan je nastopil v eni svojih najboljših vlog, toda občinstvo se ni moglo razgreti zanj. Sam je čutil, da tega ni več, kar je bilo nekaj. Vsiljeval se je občinstvu, pa ni šlo. — Umetnost ga je zapustila; ona trenutna sugestivna moč, ki ustvarja umetnika, je izginila popolnoma — in na odru je stal samo navaden igralec, ne boljši in ne slabši od drugih.

Gostovanje ni ostavilo nobenega utisa. Po predstavi mu je ravnatelj izplačal honorar. Igre Ivanove niti omenjal ni.

Ivan pa je, medtem ves strt in žalosten, odšel v svoje stanovanje z namenom, da jutri zapusti B.

Kjer je vedel, da imajo gledališče, se je ponujal, toda povsod je dobival stereotipen

komisar v seje, ako niti on ne stori ničesar proti kršenju pravilnika?! Kakor drugod, tako tudi tukaj se ne jemlje nikakega ozira na veliko večino prebivalstva, na katere se zna obračati vlada, ko je kaka nevarnost. Kam vodi nespoštovanje zakonov, videlo se je nedavno v Braziliji in vidi se v najnovejših časih v Portugalu. Predlaga, naj se zapisnik zadnje seje napiše ali hrvatski, ali slovenski; dokler se to ne zgodi, naj se seja odloži.

Vsemu temu je kriva c. k. vlada, ker če bi ona drugače postopala, bi bili tudi Italijani drugačni.

Posl. dr. Trinajstić je protestiral proti izjavi predsednika, da niso bili poslanci pripravljeni za razpravo dnevnega reda — protestira, ker je to povsem ponižujoče in žaljivo za vse poslance.

Posl. dr. Kurelić, sklicevaje se na odstavek 3. § 41 pravilnika, pogrša, da ni rečeno, da so poslanci manjšine odšli iz zadnje seje.

Posl. dr. Zuccon se pridružuje predgovornikom in se kakor revizor zapisnikov pritožuje, da ni bil niti pozvan, da bi zapisnik pregledal. Govori še v obče proti nezakonitemu postopanju se strani c. k. vlade in deželnega glavarja nasproti večini prebivalstva dežele.

Posl. dr. Červar stavlja in utemeljuje svoj predlog, naj predsedništvo preskrbi stenografa in naj se, dokler se to ne zgodi, ne razpravlja dalje.

Posl. dr. Laginja se pridružuje vsemu, ker so rekli predgovorniki, graja netočnost zapisnika tudi v tem, da posamična imena niso pravilno pisana; potem pa naglašja tudi v italijanskem jeziku, da pride čas, ko bodo Italijani morali popustiti in da bi bilo bolje, da se sami pogodimo, nego da nas tretji prisili v to!

Posl. dr. Poščić misli, da zapisniki ne morejo biti točni tudi zavoljo tega, ker se predsednik često razgovarja med sejo z raznimi poslanci.

Posl. Fr. Flego prigovarja vladinemu zastopniku, da ni potom kor. biro-a javil, da so poslanci manjšine odšli iz zadnje seje.

Posl. Andrijić se kakor revizor pridružuje onemu, kar je rekel dr. Zuccon; prigovarja, da v zapisniku ni točno označena ura začetka seje; da ni rečeno, v katerem jeziku je predsednik odprl seja; in ni rečeno, da se je seja obdržavala, ko ni bilo navzoče zadostno število poslancev. Ponavlja to tudi v italijanskem jeziku.

Posl. Mandič pravi, da se je predsednik vedel nelojalno, ker je vkljub obljubi, da zaključil seja po priobčenju došlih spisov, dal čitati predloge in interpelacije.

Posl. Valentić protestira proti prigorju, kakor da poslanci manjšine nočejo delovati v zbornici. Oni hočejo delati, a hočejo kruha, materialnega in duševnega.

Posl. Rajčić pravi, da je hrvatski ali slovenski zapisnik morda že sestavljen, in prosi predsednika, naj ga da čitati potem, ko se prečita italijanskega.

Posl. Sancin pravi, da se ne bo moglo delovati, dokler se ne bodo spoštovale naše narodne pravice. Čudi se tudi, da je bila današnja seja napovedana za uro 15., a ne vidi nikjer v Kopru ure, ki bi kazala petnajsto uro.

Posl. Kirac meni, da bi se dnevni

odgovor, vse, da je: „Zasedeno“, ali pa: „Zdaj, v sredini sezone, ne morem nikogar rabiti več.“

Tako so tekli Ivanu časi. Odhajal je dan za dnevom, a prinesli mu niso odrešitve iz te bede.

Nikjer upanja na engagement. Že je začel nositi v zastavljalnico svoje obleke — kos za kosom, tako, da mu je ostalo le to kar je imel na sebi. Eden njegovih prijateljev mu je nasvetoval, naj se ponudi mali potujoči družbi, ki se je tedaj nahajala v bližini. „Tam te gotovo vsprejmejo“, — mu je dajal prijatelj — „veš, oni vedno potrebujejo igralcev; piši ravnatelju in prepričan sem, da te vzame...“

„Kaj jaz naj bi šel zopet v potujočo družbo? Ali sem se za to mučil in trudil, za to stradal in se trudil?! Nikdar! Raje umrjem lakote!“

„No, veš prijatelj... ni ravno tako hudo tam; tudi oni žive.“

Ivanov ponos, se je z vso silo upiral prijateljevemu nasvetovanju.

Nikdar, nikdar več ne bi mogel biti umetnik. Tam ubijajo talente, tam sploh ne vedo, kaj je gledališče. Nikdar se ne poniža tako.

Kakor te je volja, je rekel prijatelj in

red moral dopošljati tudi v hrvatskem ali slovenskem jeziku.

Posl. Pangerc pravi, da bi moral tajnik čitati zapisnik glasneje in bolj počasi.

Predsednik je nato tolmačil italijanski predloge pojedinih poslancev ter je brez vsake stvarne motivacije in v kljub temu, da so se nekateri poslanci priglasili za besedo, zaključil razpravo o prvi točki dnevnega reda. Hotel je preiti na drugo točko, ali se strani leveje je bilo čuti glasov, ki so zahtevali besedo. Med hrvatsko-slovensko manjšino in predsednikom na eni in italijansko večino na drugi strani je nastal hud prepir. Predsednik je hotel nadaljevati na vsak način, vsled česar je nastal grozen krik. Posl. dr. Červar je prvi del piščalko v usta ter začel žvižgati in za njim drugi poslanci manjšine raznovrstne sirene. Ta grozna muzika je trajala kakih deset minut. Predsednik je zaključil seja, ne da bi se to čulo. Tu je posl. Valentić intoniral hrvatsko himno „Liepa naša domovina“, ki so jo stoji pevali vsi poslanci.

Dvignil se je tudi del galerije. Hrvatsko himno so odpevali do kraja v taki divni harmoniji, da je posl. Benatti opazil nekemu poslancu manjšine, da so se morali vsaj dva meseca vaditi. In čudo! Italijanski poslanci so molče poslušali to petje pod utisom energičnega nastopa manjšine, kakoršnega niso pričakovali. Poedini poslanci večine in za njimi del manjšine so se umaknili v predsobe, kjer se je po inicijativi Italijanov dosegel sporazum za nadaljevanje seje, ki se je dalje mirno vršila.

Čitale so se razne interpelacije in nujni predlogi. — Jutri bo zborovala kompromisna komisija.

Pod novo vlado na Portugalskem.

Kaj bo s kraljem Manuelom?

PARIZ 9. Glede bodočnosti odstavljene kralja Manuela ni še nikakih pozitivnih vesti. Sodi se pa, da portugalska vlada pričakuje, da se kralj formalno odpove prestolu, preden ukrene kaj glede njegove bodočnosti.

Vlada namerava tudi imenovati posebno komisijo glede poplačanja kraljevih dolgov. Ko komisija dovrši tozadavna dela, hoče vlada prodati kronske diamante in s skupičkom plačati kraljeve dolgove, ostali znesek bi se pa izročil kralju.

Hrabrost portugalskih vojaških čet!

PARIZ 10. Ag. Havas poroča iz Lizbone, da se zopet čuti močno protiklerikalno gibanje revolucije. Poročajo o novih napadih na verske naselbine. Ker se je bati, da bi se utegnili ti napadi pomnožiti, zato so ukrenjene primerne varnostne odredbe. — Vojaki, ki so udri v hišo jezuitov Quelhaes so našli isto izpraznjeno. Nasprotno je prišlo v minoli noči, ko so oborožene čete udre v samostan Trenas, v katerem biva 150 portugalskih usmiljenih sester, do spopada, tekoma katerega je bilo lahko ranjenih 12 sester. Tudi ta samostan so zasedle čete. Oborožene čete so tudi vdre v več hiš pristašev starega režima, vendar ni prišlo do nikakega incidenta, ker so bili tozadavni lastniki odsotni in se je njih lastnino pustilo na miru.

Anglija, Francoska, Španska so baje že priznale portugalsko republiko.

DUNAJ 9. Iz diplomatskega vira se doznaje, da ne bo Avstro-Ogrska delala

odšel. Ivan pa je ostal sam na trgu velikega mesta, okrog njega bujno močno življenje. On pa je stal sredi tega življenja in nihče se ni menil zanj, nikogar ni bilo ki bi mu nudil krepko desnico.

Misel na potujočo družbo je bila zanj nekaj strašnega in še več, ubijalo je v njem ves pogum.

„Kako se bom vračal od tam, kjer je umetniška smrt vsakega igralca.“

Toda živeti je treba in misel mu je postajala polagoma manje strašna; vedel je, da sedaj nikjer ne dobi nameščenja; a živeti mora.

Končno se je res določil in je s poslednjimi vinarji, ki jih je še imel, odpotoval k mali družbi.

Ravnatelj ga je sprejel ljubeznivo.

„Dragi prijatelj, mi je dejal, rad vas sprejemam, toda, saj veste kako je pri nas! Razmere so prav skromne in mi ne dovoljujejo, da bi vam dal plačo, ki bi bila primerna vašim zmožnostim. Plesi so tudi začeli in tedaj je za gledališče najslabše, če pa ste zadovoljni z malo plačo, prosim, le ostanite pri meni.“

Kaj je Ivan mogel? vsprejel je mesto, dasi je vedel, da ne bo plača zadostovala niti naskromnejšim potrebam. (Pride še.)

nikah težav glede priznanja portugalske republike, kajti oblika vlade na Portugalskem ima za Avstroogrsko malo važnosti. Isto so baje že priznale Angleška, Francoska in Španka.

Bodoča rezidenca kraljeve rodbine portugalske.

MADRID 9. Glede bodoče rezidence rodbine Braganca se širijo različne govore. Nekateri pravijo, da se rodbina poda na grad, ki ga ima vojvoda Orleanski na Angleškem, drugi pa pravijo, da se poda v Andaluzijo na Špankem, kjer bo bivala na posestvu, ki ga ima grofinja Pariška v Villa Maurique.

GIBRALTAR 10. Semkaj je dospel italijanski križar „Regina Elena“, na kateri se ukrata kraljica vdova Marija Pija in vojvoda Oporto, ki odideta v Italijo. — Kralj Manuel in kraljica Amelija se podasta na Angleško.

Kralj Manuel dolguje Portugalski 10 milijonov.

LONDON 10. Iz Lizbone brzojavljajo: „Diario“ pravi, da dolguje kraljevska rodbina portugalski državi nad 60 milijonov, od teh samo kralj Manuel 10 milijonov. Kralj si je dal predvidevati katastrofo, izplačati vso civilno listo za tekoče leto že pred štirimi tedni.

Sv. Stolica ni obveščena o spremembi režima.

RIM 10. „Giornale d'Italia“ je izjavil nasproti poročilu iz Lizbone, da ni sv. Stolica bila oficijelno obveščena o konstituiranju novega režima na Portugalskem.

Inozemske vojne ladije v Lizboni.

LIZBONA 10. Semkaj sta dospela angleški križar „Venus“ in ameriški križar „Des Moines“.

Sodrga demolira samostane.

PARIZ 10. „Ag. Havas“ poroča iz Lizbone od 9. t. m.: Policija je ukrenila odredbe, da prepreči sodrgo, da ne udere v glavne samostane. Radi nezanesljivosti policiji se je posrečilo sodrgi, da je udrila v samostan Quelhaes. Sodrga je obstojala iz nekoliko fanatikov, ki so razbili pohištvo in kipe iz mavca, iz radovednežev in nekoliko roparjev. — Pred več drugimi samostani je sodrga podžigala policijo, naj išče podzemskih skrivališč. Da bi ljudi pomirila, je policija ukazala navidezno na posamičnih mestih iskati. Ko je v minoli noči v nekem mestnem delu, kjer se nahaja cerkev Santos, padlo nekoliko strelcev, je nastala govorica, da so jih oddali redovniki, skriti v cerkvi. Zato so poslali policijo, da štiti cerkev in bližnje francosko odposlanstvo. — V mestu in okolici nadaljujejo z aretacijami preoblečenih menihov, ki skušajo bežati.

Ljudsko štetje.

Govor državnega poslanca dr. O. Rybáňa na javnem shodu minole nedelje.

Letos nas narodna dolžnost zopet zove na delo. In sicer na delo, ki ni lahko. To delo na videz sicer ni politično, ali v resnici je velike važnosti v raznih pogledih in torej tudi v političkem.

Danes se nismo sestali v namen, da bi manifestirali za kako politično idejo, za kako svojo pravico, ali protestirali proti krivicam. Danes smo se sešli v prvi vrsti v namen — pouka, da boste poučeni vi in da boste agitirali dalje za stvar, ki je toliko važnosti.

Težko, sitno delo bo to, ali dolžnost veleva, da se mu podvrže vsakdo izmed nas: hišni gospodar, oče družine in sploh siherni neodvisen človek. Mi ne smemo morno gledati, da nas drugi vpisujejo kakor hočejo. Ampak to moramo vršiti mi sami in v ta namen iti na roko tistim našincem, ki ne znajo, ali ne znajo dobro opraviti tega. Pol. društvo „Edinost“ bo delovalo v ta namen se shodi, na katerih bo poučevalo naše ljudi o pomenu in načinu ljudskega štetja, da bodo vedeli, kako se jim je vesti in postopati.

Ljudsko štetje je prastara uvedba. Poznali so jo že v starih casih, v času rojstva Kristovega. Bolj moderno štetje se je pa pričelo pri nas pod vladjo cesarice Marije Terezije. Današnji zakon o ljudskem štetju izvira iz leta 1869 in odreja, kako je štetje pripravljati in izvršiti. Ker pa so bili ti predpisi zelo pomanjkljivi, izdaja vlada za vsako štetje — ki se vrši od deset do deset let — poseben ukaz za ljudstvo in za urade — politične in občinske.

Ljudsko štetje je velike važnosti za znanstvene in učenjake, za narodno-gospodarske in socialne politike, ki dobivajo iz rezultatov ljudskega štetja dragocenih potrebnih jim podatkov.

Pri nas n. pr. je važno, da ljudsko štetje tudi izkazuje, v koliko je kmetijstvo padlo, ker se okolica industrializira, vsled česar ljudstvo opušča svoja polja. Ljudsko štetje je velike važnosti za državno upravo, da more primerno ukrepati svoje odredbe. Važno je za ministerstva, ker je iz popisa ljudstva razvidno n. pr., kateri poklici se preveč in kateri premalo množe, da potem pomaga in povspenjuje na tisto stran, kjer je bolj potrebno.

Poleg vseh teh gotovo važnih momentov pa moramo mi obratiti posebno pažnjo

tisti znani rubriki o občevalnem jeziku. Ta rubrika je za nas posebne važnosti.

Kakor znano živi v naši državi več narodnosti, različnih po številu in svojem razvoju. Je narodov tu, ki po svoji zgodovini in kulturi reklamirajo za-se neko privilegovano pozicijo, dočim se drugi narodi še le razvijajo, ki pa tudi zahtevajo vse svoje narodne pravice.

Namen ljudskemu štetju naj bi bil, da pokaže, koliko pripadnikov ima vsaka narodnost. Naravno bi bilo torej, da bi šteli na podlagi narodnosti, oziroma materinega jezika. Ali kljub dejstvu, da se pri nas vse vrti okolo narodnostnega vprašanja — saj je vendar znano, kako radi tega vprašanja ministerstva padajo in državni zbor in deželni zbori ne funkcionirajo, ker se slovan-skim narodom gode tolike krivice v narodnem pogledu! — kljub vsemu temu se naša vlada ne more odločiti za način, ki bi odgovarjal pravemu namenu ljudskega štetja, — za način štetja po narodnosti! Noče tega, marveč posnemlje tiča noja, ki skriva svojo glavo, ter meni, da ga sovražniki ne vidijo, če on ne vidi njih! *Vlada se namreč boji tistih narodnosti, katerim pripadamo tudi mi!* Vlada se boji konstatirati, koliko je teh narodnosti, ker bi se morala rezultatu tega ukloniti tudi ona in nas uvaževati in ceniti, česar pa ona ravno noče. Zato noče čuti o štetju na podlagi narodnosti, oziroma materinega jezika, ampak vstraja trdovratno pri načinu štetja na podlagi takozvanega občevalnega jezika!

(Pride še.)

Velik protesten shod

proti podrazenju živil pri Sv. Jakobu.

V nedeljo ob štirih in pol popoldne se je vršil pri Sv. Jakobu prvi javni shod tržaških mestnih Slovencev pod milim nebom, sklican po „Narodni delavski organizaciji“ v protest proti vedno bolj in bolj naraščajoči draginji vseh živil, posebno še mesa.

Na širnem prostoru gospoda Preloga se je zbrala množica, ki je štela gotovo 1500 do 2000 oseb obojega spola.

Zborovanje je otvoril delavec Škulcin, ki je, zahvalivši se zborovalcem na tako mnogoštevilni vdeležbi, na kratko obrazložil pomen shoda ter podal besedo gospodu dr. Josipu Mandiču.

Le-ta je, živahno pozdravljen, navzočim v ognjevitem in temeljitem govoru na jasen in drastičen način očrtal vzroke današnje neznosne draginje živil, specijelno pa mesa. Glavna krivca draginji sta: veleagrarci, ki branijo vladi odpreti meje balkanskim državam, posebno Srbiji, za uvoz živine, in pa vlada, ki ustreza željam teh maloštevilnih mogotcev, kakor tudi iz nagajivosti in ljudstvu škodljivih vzrokov noče otvoriti meje Srbiji, Romuniji itd., mejtem ko dovoljuje izvoz živine iz Avstrije v druge države.

Govornik je z ogorčenjem bičal krivce tega danes že skoraj nevzdržljive in ljudstvu škodljive agrarne in vnanje politike. Nastopil je proti raznim trustom in kartelom, v katerih imajo pač dobiček posamične osebe, a neizmerno škodo obče ljudstvo. Govornik se je zavzel za uvoz argentinskega mesa, katero pa naj bo carine prosto. Ako pa vlada ne bo vpoštevala klincev izstradanega ljudstva — je zaklical govornik — *bo pa to ljudstvo prisiljeno si samo poiskati poti do svojih pravic.*

Govornik je na to prečital resolucijo, ki jo priobčujemo spodaj in ki je bila soglasno vsprejeta ob splošnem odobravanju.

K besedi se je prijavila ob viharnem pozdravu Maša Gróm, ki je v daljšem govoru očrtala težkoče, s katerimi se imajo boriti ob današnji draginji gospodinje in matere. Nič ne pomaga biti skromnimi, varčnimi itd.; draginja, posebno mesa, je tako občutna, da si ga morejo družine dovoliti le še ob velikih praznikih, a ob vsakdanjih dneh zamore mati k večjemu še s polentno nasititi svojo deco. — *Govornica je pozivala tržaško žensstvo, naj se pridruži protestni akciji dunajskih gospodinj in drugih avstrijskih mest, tako, da skupen glas gladnega ljudstva pride konečno do ušes onih, ki so poklicani, da to neznošno draginjo vsaj ublažijo, ako že ne odpravijo.* — Besedam gospe Gromove je sledilo burno plaskanje in odobravanje.

Gospod Jaklič se je s sonornim glasom pridružil protestu obeh predgovornikov, in, opisujoč težki in obupni položaj delavca-družinskega očeta, pozival tudi on na skupen odpor vseh slojev ljudstva proti nastalem neznosnim draginjskim razmeram. Tudi izvajanjem tega govornika je sledilo viharno odobravanje.

Kakor četrti govornik se je prijavil socialni demokrat Novak, ki se je pritoževal ne le proti draginji živil, temveč tudi proti vedno naraščajoči draginji stanovanj, ki mori delavca-trpina. Vsemu temu zlu — je rekel govornik — je kriv klerikalizem, ki je vjel v svoje mreže naše delavstvo, potem kapitalizem, in tudi vlada, ki podpira ta dva poslednja. Ako porečem kaj, s čemer se ne strinjate, — je rekel Novak — ne jezite se name, saj je tako tukaj gospod dr. Mandič, ki mi odgovori. — Kritikoval je na to slovan-ske poslance, češ, da so obstruirali radi malenkostnega nemškega podpisa na Nabre-

žinski postaji in preprečili s tem sklep trgovinske pogodbe s Srbijo in s tem uvoz živine v našo monarhijo. Konečno je pozval navzoče, naj zahtevajo od slovenskih poslancev, da se zavzamejo za trpeče in stradajoče ljudstvo.

Novaku je takoj odgovoril dr. Mandič reki, da ga veseli, da je socij. demokrat Novak tako dostojno govoril. Ako bi vsi sodrugi na naših shodih tako nastopali, bi se jih gotovo nikdar ne oviralo v njih govorih, kakor se ni njega.

Pač pa mora zavrniti trditev predgovornika, češ, da so naši poslanci obstruirali radi malenkostnega podpisa na Nabrežinski postaji, *kajti slovan-ska obstrukcija je veljala germanskemu sistemu, ki hoče potopiti Slovan-e, večino prebivalstva, v germanskem morju. Nemška prepotenca je izzvala slovan-sko obstrukcijo*, kajti tudi mi imamo pravico, da se branimo nemškega nadvladja in da izsilimo pravo, ki nam je krivičniki odrekajo.

Socijalni demokratje, katerih je 88 v parlamentu, bi bili storili bolj pametno, ako bi opozorili nemške prenapeteže na krivice, ki nam jih delajo. (Klici: socijalni demokratje glasujejo z Nemci proti Čehom) nego pa da se izpoddajo nad obstrukcijo naših poslancev, katere so se morali poslužiti le radi nemških krivičnikov in germanofilske vlade.

Sicer pa — je zaklical govornik — naj bo sodrug Novak zagotovljen, da se obrnemo do vseh jugoslovanskih zastopnikov v parlamentu z zahtevo, da se z vsemi močmi zavzamejo za naše trpeče ljudstvo, kajti to je njih dolžnost, ko so ljudski zastopniki.

Nato je dal predsednik na glasovanje resolucijo, ki se glasi:

RESOLUCIJA:

Tržaški Slovenci in Slovenke iz mesta in okolice zbrani na velikem protestnem shodu NDO pri Sv. Jakobu dne 9. oktobra 1910. grajajo in obsojajo neumestno in vitalnim interesom ljudstva skrajno škodljivo gospodarsko politiko avstrijske vlade, katera zavoljo neznanega števila agrarnih mogotcev izpostavlja konsumente najhujšemu stradanju;

obžalujejo, da ni avstrijska vlada do danes našla za potrebno, brzdati potom zakonite osnove v zares nenasitne in odušerke početke v kartelih združenih veletržcev z živino;

pozivljajo avstrijsko vlado, naj pripravi otvoritev mej srbski živini in oni drugih balkanskih držav, naj pa tudi v v ublaženje neznošne draginje, tlačice izlasti srednji in nižji stan, dovolji uvoz argentinskega mesa v nedoločeni množini in za nedoločen čas in

podvrajajo, da bodo z vsemi silami nadaljevali zapričeto gibanje, svesti si, da združeni glas vsega avstrijskega prebivalstva mora privedi do končne popolne zmage.

Ta resolucija je bila — kakor že rečeno — vsprejeta z viharnim odobravanjem in enoglasno.

Na to je predsednik zaključil ta velezanimivi in impozantni shod, na kar se je množica mirno razšla.

Hrvatska kriza.

„Slavonci“ v taboru Tomašiča. — Tomašič ponižal ustavne pravice Hrvatske. — Prelom med njim in koalicijo. — Potreba narodnega odpora.

Zagreb 8. X.

— C — „Slavonska grupa“ je slednjič storila odločilen korak: vsprejela je na svojem sestanku v Oseku sklep, glasom katerega je sporazumljenje z banom Tomašičem v interesu hrvatskega naroda in se mora koalicija odločiti že pred volitvami, ali bo podpirala bana, ali ne!

Koalijsko novinstvo seveda odločno odbija to zahtevo. Vrh tega pa je Tomašičev manever z volitvami v delegacije silno poojstril razmerje med njim in koalicijo. Postal je to pravi „casus belli“. Dogodek je znan.

Dočim je bila koalicija toliko kulantna, da je spoštovala Tomašičevo manjšino in kandidirala tudi tri njegove pristaše v delegacije, je ban Tomašič zavrtno dosegel, da ogrsko-hrvatska zbornica sploh ni glasovala za listo koalicije, ampak za drugo — njegovo.

Ta dogodek je deloval kakor bomba v koalijskih vrstah. Ta neparlamentarni čin bana Tomašiča je skrajno ogorčil ne le koalicijo, ampak vso neodvisno javnost, ker pomenja nespoštovanje narodne večine. S tem se je Tomašič izigral, ker je prelom neizogiben. Žal, da je s tem tudi koalicija raztepena. Uradne „Narodne Novine“ pišejo o „reliquie reliquarum“ koalicije in seveda odobrujejo Tomašičevo zavratnost, češ, da se je morala koalicija prej sporazumeti s Tomašičem, predno je imenovala kandidate za koalicijo! Ta pa je zares klasična! Ban si torej prisvajajo vlogo varuha nad koalicijo! Eksekutiva nad legislativo! Kje je tu ustavnost — parlamentarna svoboda?!

Vprašati pa moramo tudi, kje je Tomašičev — hrvatski patrijotizem, kajti doslej se še ni zgodilo, da bi bil kdo tako pljusnil v obraz hrvatskemu zastopstvu v skupnem soboru — nikdo ni še tako ponižal in žalil državno-pravnega pomena hrvatske delegacije in ustavnih pravic Hrvatske.

Sedaj je vendar — povsem jasno: Tomašičev „patrijotizem“ je patrijotizem — „merodajnih krogov!“

Ali eno dobro stran ima tudi ta čin Tomašičev: koalicija je na čistem in se je odločila za borbo proti sedanjemu sistemu! Dobro — ako-le ni prepozno!

Vzlic svojemu sklepu, s katerim se je „slavonska grupa“ postavila na Tomašičevo stran in nastavila koaliciji nož na vrat, izjavlja prvak te grupe dr. Pinterović v „Narodni Obrani“, da se po volitvah mora najti „modus vivendi“ med banom in koalicijo. Če ne pa — s kako drugo stranjo? Ta izjava je karakteristična za stališče „Slavoncev“.

„Slavonci“ pojdejo torej skupno z banom v volilni boj. Pa dobro! Narod vsaj ve, pri čem da je — proti komu se mu je boriti! S svojimi mahinacijami je ban dosegel le ostreji naroden odpor. „Hrvatska Sloboda“ piše n. pr. že, da se morajo sedaj vsi pošteni Hrvatje združiti v složne vrste za najodločnejšo borbo proti Tomašiču, temu eksponentu Madjarov! In hrvatski narod tudi — trdno smo overjeni o tem — stori tako: pojde v boj po reliquie reliquarum — khuenovščine! Ta borba ne sme ponehati, dokler ne bodo vsi khuenovci politični mrtveci! Koalicija je začela Khuenovce nekako rehabilitirati. To je bil greh. Ta greh mora sedaj popraviti odločno borbo.

Za slučaj, da bi se Hrvatje, ki so izvoljeni po banovem priporočilu v delegacije, odpovedali, grozi madjarsko novinstvo, da bodo na njihova mesta pozvani madjarski namestniki. Tako bi ostala Hrvatska brez zastopnikov v delegacijah. Dolžnost koalicije je sedaj, da ta incidens reši tako, da ne bodo trpele hrvatske pravice v delegacijah!

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal g. veletržec Fr. Kollmann v Ljubljani 500 K od prodanih valčkov. Isti družbi je daroval realec g. V. G. 5 K. Zahvaljujoč se za družbo pospešujoče prispevke, spominjamo na poročilo „Straže“ z dne 30. septembra 1910, št. 112, ki piše doslovno: „V slovenske šole v Trstu se je vpisalo 1463 otrok; 480 otrok se je radi premalih prostorov moralo odkloniti. Nemška vlada še vedno ne vidi potrebe ustanoviti za Slovence ljudske šole“. Ker „Straža“ v svoji brezdomovski sramežljivosti ne pove, kdo je ustanovil, kdo vzdržuje te edine slovenske šole v Trstu, povemo mi, da so to šole družbe sv. Cirila in Metoda, za katero pa nima „Straža“ nobene prijazne besede.

Dnevne novice.

† Marija Konopnicka. — Kakor smo javili že na kratko, je umrla v soboto v Lvovu poljska pesnikinja Marija Konopnicka, ki jo prištevajo k najznamenitejšim in popularnejim pisateljicam Rusko-Poljske. Kakor lirkinja in pripovedovalka si je pridobila ugledno ime tudi izven svoje domovine. — Rojena je bila leta 1846 v Suvalku in je začela pisateljstvo že v svojih mladih letih. V mnogoštevilnih pesmih, od katerih so izšle tri zbirke, se je pokazala Marija Konopnicka kakor odlično lirkinjo globokega čustva in dovršene oblike. V Varšavi je urejevala ženski list „Svit“, v katerem je nastopala kakor zagovornica ženstva. Pred več časom je obolela in se preselila v Lvov, kjer je tudi umrla.

† Dr. Anton Pergelt. — Umrl je na Dunaju posl. dr. Anton Pergelt, ki je bil ustanovitelj in nekoliko časa predsednik nemške napredne stranke. Pergelt je bil rojen l. 1853 v Obergrundu pri Warnsdorfu na Češkem.

Poroka princa Napoleona. Iz Bruselja javljajo, da se bo poroka princa Viktorja Napoleona z belgijsko princesinjo Klementino vršila dne 17. nov. t. l. na gradu Moncalieri.

Potrjena obsodba. Z Dunaja poročajo: Najvišje sodišče je zavrnilo ničnostno pritožbo tridentskega iredentovca Colpija, ki je bil obsojen na 6 let ječe radi veleizdaje in tatvine ki je prišel radi uhonstva še posebe pred sodišče.

Novi beligranski župan. — Po vesteh srbskih listov je najresnejši kandidat za županski stolec beligranski dr. Mihovil Gavrilović, državni arhivar.

Nemci v Palestini. Iz Berolina poročajo: — Nemška banka za Palestino zviša svoj akcijski kapital, ki znaša pet milijonov mark, na 20 mil.

Domače vesti.

Imenovanje. Pristav moške kaznilnice v Kopru Evgen Ritt je imenovan kontrolorjem deželnosodnih ječ v Trstu.

Seja mestnega sveta. Jutri v sredo 12 t. m. ob 7. uri zvečer bo imel mestni svet svojo XIII. javno sejo. Na dnevnem redu bo med drugim volitev raznih komisij in kuratorijev.

Ali je avstrijska vojska — avstrijska?! Dne 7. t. m. je šel neki našinec na oddelek za vojaške stvari na našem magistratu v vojaških (kontrolnih) stvarih. Ker so pisavo njegovega slovensk. priimka popočili, je zahteval, naj popravijo po slovenskem pravopisu kakor se on sam piše pravilno. Rekli so, da oni ne morejo nič storiti in so mu veleli, naj gre v anagrafični urad! Tam

je ponovil svojo zahtevo, na kar so odgovorili, da ne morejo ustreči, kajti po italijanskem pravopisu se tako piše, kakor pišejo oni, a oni da uradujejo le po italijanski.

To je zopet nekaj interesantnega, na kar posebno opozarjamo tudi vojaške oblasti. Torej tudi poslovanje v vojaških stvareh se mora vršiti po italijanskih idealih in principih. Umestno je torej vprašanje, je-li avstrijska vojska — avstrijska z vsemi zahtevami raznovrstnosti naše države v narodnostnem pogledu, ali pa ima služiti tudi poslovanje v vojaških stvareh pripravljaju poti za uresničenje izvestnih „idejov“?

Mirko Čerinič, mediciner: „Telesni naš postanek, razvoj in konec“, poljudna znanstvena razprava s slikami. Cena 1.60K. — Naroča se pri pisatelju (Hrušica na Gorenjskem) proti vnaprej poslani naročnini, dobiva se pa tudi po vseh knjigarnah.

Pisatelj je izdal svoja predavanja, ki jih je imel letos o božiču v tržaškem „Narodnem domu“ in o veliki noči v ljubljanski „Akademiji.“ Snov pojasnjuje 34 slik. Ker je to do sedaj edina knjiga te vrste na Slovenskem, bo gotovo našla obilo čitateljev.

Sikane od strani občinskih redarjev. V petek dne 7. t. m. je nesla moja žena jerbasa hrušek na „piazzetto Barriera“. Položila je jerbasa na določeno mesto kakor vsakokrat. V tem pa je prišel eden toli slavnih občinskih redarjev in je vse tam nameščene ženske jednostavno — proč zapodil. Moja žena pa ga je vprašala, kam naj gre sedaj? Odgovor stražarjev je bil: la vadi in sua scia vitù! — Nu, na to jo je vendar poslal na neko drugo mesto. Ali je par trenutkov je bila tam: prišel je zopet in jej je — sekvestiral jerbasa, jo tiral v kolibo tržnega komisarja in jo tudi medpota zmerjal s „ščava“.

Komisarja ni bilo v kolibi, zato je morala žena domov brez jerbasa. Včeraj pa sem prejel poziv, naj plačam na magistratu 3 K globe, ker je žena razžalila redarja.

Ta pa je res lepa: žena naj plača globo radi žaljenja, ko je bila v resnici ona žaljena.

Naglašam še, da tudi na magistratu ne trdijo, da bi bilo sadje slabo in da še danes prodaja na tistem mestu, s katerega je redar v petek žensko progнал. Jasno in očitno je torej, da ni imel nikakega stvarnega razloga za svoje postopanje, marveč da je postopal tako le iz objestnosti in sovražstva do našega ljudstva (kar pa je razvidno že iz njegovih izbruhov o „ščavih“). Tako žalijo in šikanirajo občinarje organi, ki jih ti občinarji plačujejo. To so razmere, ki niti turške več niso!

V včerajšnjem podlistku je bil v nekoliko izvodih — prvih, ki so prišli iz stroja — stavek na dveh mestih „zalomljen“. V drugi koloni treba čitati: predzadnji odstavek tako-le:

„Sirene, sirene!“ — je vpil Ivan in se kakor polublazen vrgel na kup vencev in šopkov“.

V zadnjem odstavku četrte kolone pa treba čitati:

„Dospelvi v B. se je takoj podal v gledališko pisarno, kjer je poprašal po ravnatelju, ki ga pa še ni bilo v gledališču.“

Ivan je odšel po mestu. Čutil se je slabega. Vožnja in sinočnji dogodki so delovali z vsjo močjo na njegovo dušo. Ljudi se je izogibal itd“.

Ruski kružok. Prve dni novembra se otvorijo kurzi za slovenski, hrvaški, češki in ruski jezik. Kdor se želi v te kurze upisati, naj to stori pri vratarici „Nar. doma“, g. e. Bičkovi ali pri čuvaju „Slovske Citalnice“. — Ker bo občni zbor ruskega kružka prav v kratkem, bi odbor do tedaj rad vedel natančno število učencev, da bi odločil toliko oddelkov bo treba za vsaki jezik.

Nadejati se je, da tukajšnji Slovani uporabijo ugodno priliko in se oglase v čim večem številu. — Spoznavajmo se med seboj, učimo se sorodnih slovanskih jezikov, tako izpolnimo najboljše slovansko vzejemnost!

Za Ciril-Metodov obrambeni sklad so se nadalje priglasili sledeči p. n. g.: 833. Omizje pri „Roži“ v Ljubljani (plačalo 200 K); 834. 15 abiturijentov ljubljanske realke (plačali 200 K); „Omizje samcev pri „Zlati kaplji“ (plačalo 5 K); 835. Omizje samcev pri „Zlati kaplji“ (plačalo 5 K); 836. — incl. 845. Volilo † Janka Trček iz Ljubljane 2000 K deset kamnov; plačano 2000 K); 846. Županstvo Sežane (plačalo 50 K).

Društvo agentov v jestvinčarski stroki. Prejeli smo:

Predminolo nedeljo se je vršilo v prostorih Camera del lavoro zborovanje v svrhu ustanovitve društva med pomočniki, agenti, posredovalci jestvinskega blaga in delikates. Dvorana je bila natlačeno polna. Po kratkem obrazloženju od strani pripravljalnega odbora o pomenu novega društva sta govorila gg. Pagnini in Panek ter sta dokazovalazala potrebo nepolitičnega značaja nove organizacije tako, da bo dostopna vsakemu delavcu na korist vseh udov. Vsi so se izrekli za pristop z vstopnino 2 K in mesečnino 1 K. V odbor so bili izvoljeni: Ivan Verzegnassi predsednik, Pavel Horvat podpredsednik, Damijan Kovačič blagajnik,

Avugst Zigon tajnik, Ivan Cattermizzi, B. Vouk, L. Sabatti, J. Sturm, G. Tessarolo, C. Voučič, A. Jurza odborniki J. Jallen, F. Gruden I. Urbančič pregledovalci računov.

Društvo „Ljudski oder“ naznanja, da bo v petek, dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v „Delavskem domu“, ulica Boschetto št. 5, II. nadst., Ivan Cankar predaval o predmetu: „Umetnost in ljudstvo“. To predavanje je v letošnji sezoni prvo, pa je zaradi tega in zaradi važnosti predmeta pričakovati obile udeležbe od strani vseh prijateljev ljudske zobraze.

Za bodoči otroški vrtec v mestu. V protest, da se še danes na državni šoli, katera se vzdržuje tudi s pomočjo slovenskih davkoplačevalcev, ne poučuje slovensčine, daruje gospa Biček, vratarica „Nar. doma“ 20 K in gostilničar gosp. Birsu v ul. Gatteri 6 K.

Za isti otroški vrtec darujejo tudi sledeči rodoljubi:

Hlede Fran 2 K, Filipič Angel, Komac, Kravos, Filipič, Gombač Mihael, Mesarič, Dintignana, Razbornik, Vodopivec Fr., Počkar Ivan, Primožič, Maurič, Jerič, Stopar, Batištuta, Gruden Rud., Orel Fr., Pavlovčič Ant. in Gruden Joža vsak po 1 K. Tinta Fr. 80 stot., Kreševič 60 st., Černigoj, Pahor Josip, Hoteš Ant., Pipan Fr., Udovič J., Smerdel po 40 st., Kariž, Krajcar, Vouk Al. po 20 stot. — Skupaj 25.40 K.

Denar je naložen pri „Trg.-obrtni zadruzi“ v Trstu.

Slovenci, posnemajte vrle rodoljube. — Vsak še tako majhen dar se sprejme s hvaležnostjo.

Darove sprejema Mira Engelman, šolska voditeljica, ul. Acquadotto, 22.

Oddaja pšenice in rži za setev. — Kmetijska družba za Trst in okolico je naročila za letošnjo setev ozimine: 600 kg rži (Petkusta) in 400 kg pšenice (Skerhed), t. j. najboljša rž in najboljša pšenica, kar jih imamo v Evropi, ki dajata do 25-kratno setvino.

Rž stane kmetijsko družbo po 40 K 100 kg, a jo ista oddaja po 18 K (ali po 18 stot., 1 kg); pšenica stane po 50 K 100 kg, oddaja se pa po 20 K (ali po 20 st. kg.).

Oboje se dobiva v trgovini g. Goriupa na Opčinah. Omeniti je še, da treba to ozimino sejati zelo na redko in sicer samo 2 kg na 100 kvadratnih metrov, t. j. na njivo, ki je 25 m dolga in 4 m široka. Koristno je tudi, če se njivo prej pognoji s preperelim gnojem.

Kmetovalci! Sezajte pridno po tem semenu, ki Vam prinese veliko korist!

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.

Sprejmejo se: 0 knjigovodja, 0 kontorist, 0 poslovodja, 10 pomočnikov mešane stroke, 1 pomočnik železninske stroke, 5 pomočnikov manufakturne stroke, 1 pomočnik špecerijske stroke, 1 pomočnik galanterijske stroke, 0 blagajničarka, 2 kontoristinj, 4 prodajalke, 8 učencev, 2 učenki, 2 potnika, 0 korespondent, 0 skladiščnik, 0 potnika.

Službe iščejo: 2 knjigovodje, 0 skladiščnik, 3 kontoristi, 1 poslovodja, 3 potniki, 21 pomočnikov mešane stroke, 8 pomočnikov železninske stroke, 10 pomočnikov manufakturne stroke, 12 pomočnikov špecerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 6 kontoristinj, 8 blagajničark, 10 prodajalk, 0 korespondent, 7 učencev, 3 učenke.

Posredovalnica postuje za delodajalce in člane društva popolnoma brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Tržaška mala kronika.

Dvojni poskus samomora. Artur Pavoni, star 26 let, bivši urednik lista „Sole“ iz Urbina v Italiji, je bil od tukajšnje policije izgnan v Italijo, ta izgon je potrdilo tudi namestništvo.

DVORANA ZA SODNE DRAŽBE ulica Sanità 23-25 pritličje.

Dražba, ki se vrši jutri v sredo od 9—12 predp.

Omarica iz temnega lesa in sivim mramorjem, trumeanz z ogledali, umivalnik z mramorjem in zrcalom za 2 osebi, chiffoniers iz svetlega lesa, divani tapcirani, jedilne mize, stolice z usnjem, oljate slike, stenske ure, nočne omarice, mizice, pregnijata, velika množina 12 izgotovljenih oblek za moške in dečke.

Od 3—7 pop. Barometri, termometri, fotograficni aparati, občuten papir, kartoni, šipe, daljnogledi, objekti in drugi predmeti fotograf.

Struchel & Jeritsch
Trst, Piazza Nuova
vogal ulica S. Caterina
Najnovejši dohodi vseh novosti.
Volneno blago
svile za bluze :::: in drobnarije.
CENE BREZ KONKURENCE.

Odlikovana pekarna in sladščičarna
z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu leta 1909
Acquadotto 15 - Podruž. ul. Miramar 9
naznanja slavnemu trikrat na dan svež kruh. občinstvu, da ima Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi bliskoti posebno za čaj. Ima razna fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokate itd., kakor tudi vse predmete za speči. Ima tudi najfinjšo moko iz najboljših mlinov pe najnižji ceni. Brezplačna postrežba na dom. — Priporoč se slavnemu občinstvu z odličn. spoštovanjem
Vinko Skerk : Trst :

Na obroke! JAKOB DUBINSKY Na obroke!
TRST — ulica dell' Olmo šte. 1, II. nadstropje — Trst
Velika izbira izgotovljenih oblek za gospode in manufakturnega blaga
ter moške in ženske suknje.
UGODNI POGOJI ZA PLAČILA NA OBROKE. Cene brez konkurence.

Svetloba stotih sveč
s stroškom 1/2, stotinke na uro Brez tekočine, brez dima, brez vsake mrežice. — Luč na benzin „TITUS“ je najboljši, najbolj perfektni in najbolj ekonomični način razsvetljave. Cenik zaostoj.
GASPARI & MICHELICH
ulica F. Venezian št. 16, Trst. TELEFON 24-19

Razstava: pohištva
VEDNO V ZALOGI: moderne in gosposke spalne sobe in jedilnice iz amer. orehovine, hrastovine in mahagonije; pisalne mize in obešalniki za obleke. Prodaja po konkurenčnih cenah. Via Madonna del Mare št. 6
REZBARSKA DELAVNICA.

TRATTORIA
„All' Antica Pompei“
Trst, Piazza Carlo Goldoni 4
Priporoč se slavnemu občinstvu. — Toči se izvrstno vino: teran, istrsko, furiansko in belo, Steinfeldsko pivo. Domača kuhinja z raznovrstnimi mramorimi in gorkimi jedili. — Za obilen obisk se topla priporoč
FRANJO MARINŠEK.

„Caffé Goldoni“
Trst, Piazza Carlo Goldoni št. 2
Pijače naravne in prve vrste. Časopis in ilustracije. **POSTREŽBA TOČNA.**
Za obilen obisk se najtopleje priporoč
FRANJO MARINŠEK.

POHIŠTVO SOLIDNO : in : ELEGANTNO
PO ZMERNIH CENAH
RAFAELE ITALIA
TRST - VIA MALCANTON - TRST

Mnenje gosp. dra. PATAK-a v Martonvásár
G. J. SERRAVALLO Trst.
Oprostite, če Vam pišem še le danes, a moral sem čakati, ker sem hotel podati svojo definitivno sodbo. Vam konečno lahko rečem, da sem imel z Vašim izdelkom ŽELEZNATO KINA - VINO SERRAVALLO (Vino di China Ferruginoso Serravallo) v vseh slučajih malokrvnosti — vrsta živčne malokrvnosti — izvrstnih uspehov. Vaše vino se je izkazalo izvrstno v zdravljenju neke gospe močno nevrastenične, ki je trpeła na nespauju. Nočem zamolčati, da so Vaš izdelek radi jemali tudi otroci in da sem bil vedno zadovoljen z doseženimi uspehi.
Martonvásár, dne 21. maja 1909. Dr. PATAK.

Trst - Via Arcata - Angolo via Sapone št. 9 - Trst
„All' Artigiano“
Trst, via Arcata -- Angolo via Sapone 9
izgotovljene obleke
za moške in dečke. -- izbor hlač in srajc za delo.
Trst - Via Arcata - Angolo via Sapone št. 9 - Trst

NOVO POGREBNO PODJETJE H. Stibiel in drug se je preselilo na
z bogato opremo za vsakovrstni pogreb. Prodajalnica naravnih predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetic Perle, porcelana. — Velika zaloga
voščenih sveč
Prodaja na debelo in drobno.

Nadavno temu se je Pavoni vrnil v Trst, ni znano, je li bil izgon preklican, ali pa na svojo pest. Dejstvo je, da je bil Pavoni tukaj (prišel je iz Milana, kjer se je bil nastanil), in je vzel v najem sobo v ul. Solitario št. 14, V. nadstr., kjer se je nastanil s svojo ljubimko, 20-letno Rino Ganzan iz Benetk.

Iz še neznanega vzroka in potem ko sta se oba nekoliko dni neprestano prepirala, je včeraj popoldne Pavoni ponovno pozval dekle, naj si sama vzameta življenje, ali da naj ona prva to stori.

Dekle je res vzelo revolver in si je poglavo kroglo v desno stran prsi. Tedaj je pa Pavoni, ki ni bil v sobi, marveč na hodniku, vprizoril komedijo pričesni vptiti: Na pomoč! na pomoč! in izpil iz male stekleničice en gram kokaina.

Začuvši strel je prihitela gospodinja hiše, ki je dala poznati rešilno postajo, dočim se je zbralo na ulici mnogo radovednega ljudstva. Pavoni, ki so ga med tem prenesli v bolnišnico, je dal pozvati Viktorja Cuttina, glavnega urednika lista „La coda del diavolo“. Ko je dekle zvedelo o smešnem poskusu samomora od strani Pavonija, mu je zabrusilo v obraz psovko: lopov, lopov! Dekle ni na srečo težko ranjeno. Pavoniju ni seveda pa nič.

Umrl vsled udara s pestjo. Pred gostilno Kosovel v ulici Petronio št. 24 je minolo soboto popoldne ležal neki brez zavesten mož. Pozvani redarji so ga spravili na policijski komisariat. — Ker se je dozdevalo, da se ga je možak malo preveč nalezol, so ga spravili v celico, da se mu tam duh zopet zbistri. — Popoldne pa je novi naseljenec hipoma začel težko sopsti; pozvali so zdravnika rešilne postaje. — Ta je svoj posel na kratko opravil, češ da ga bo pijanost že minula. Kmalu po odhodu zdravnika pa je bil nesrečnež — mrtev.

Iz policijskega komisarijata so takoj zopet obvestili rešilno postajo. Ker pa je ta že dvakrat posredovala, so se morali obrniti na okrajnega zdravnika. — Došli zdravnik dr. Laurinich je konstatiral nastopivšo smrt, ne da bi bil v stanu navesti vzrok iste. — Truplo so odpeljali v mrtvašnico k sv. Juštu.

Policiji pa se je posrečilo izvedeti, da je pokojnik 57-letni zidar Angel Franceschina, doma iz Videmske okolice. On se je nahajal v soboto popoldne v gostilni Kosovel, ker je pa razgrajal in iskal prepir, so ga spravili ven iz gostilne. — Kmalu pa se je povrnil in začel navzoče izzivati, tako da se je 20-letni voznik Fran Monara, iz Trsta razgrel in ga vrgel vnovič na cesto; pri tem ga je pa tako nesrečno udaril po vratu, da je Franceschina padel in obležal. Ostalo je znano.

Sicilijanski vzmovič. Od letošnje pomladi sem so se dogajale v našem mestu pogostokrat male tatvine katerih žrtve so bili vzlasti stari gospodje. — Poizvedovanja ki jih je oblast uvedla, so dognala, da je povzročitelj istih vedno ena in ista oseba, in sicer neki elegantno oblečen gospod s prav južnoitaljanskim narečjem. Konečno se je policiji vendarle posrečilo iztakniti tega tička.

Ta vzmovič je regnikolo Filip Anastasio, star 39 let, iz Sicilije.

Na policiji je izjavil, da je tukaj brez opravila, ker je posestnik 4 hiš v Kataniji, kje ima tudi ženo in otroke. — V zadnji dobi je stanoval na Korzu št. 45. — Tatvin, katerih je obdolžen, baje ni izvršil on, — žalibog pa so ga spoznali razni oškodovanci.

Spravili so ga v zapore; medtem pa se bodo poizvedovanja s strani oblasti nadaljevala.

Koledar in vreme. — Danes: Nikazij šk. — Jutri: Maksim škof.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 20° Cels. — Vreme včeraj: deloma oblačno.

Vremenska napoved za Primorsko: Spremenljivo s posamičnimi padavinami. Zmerni vetrovi.

Izpred sodišča.

Okradeni krčmar.

Včeraj predpoludne je pričela razprava proti 32-letnemu izvoščeku Angelu Stambach, 27-letnemu mizarju Antonu Skrlju, 35-letnemu kočijažu Emilu Gabersich-u in 30-letnemu izvoščeku Josipu Bokaliču.

Toženi so zločina tatvine, ker da so dne 6. septembra t. l. zvečer ob 11. uri v krčmi Dominika Cedolin-a vkradli K 320. Prišli so bili namreč v krčmo in si naročili vina. Krčmar jim je postregel in oni so mu ponudili čašo vina. Ko je bil on to vino izpil, ga je premagal sen, vsled česar je bil, naslonivši se na neko mizo, zaspal. Ob 12-30 uri ponoči je neki redar, idoč mimo krčme, zapazil, da so vrata samo priprta. Vstopil je v krčmo in našel tam krčmarja spečega. Vzbudil je krčmarja, ki je konstatiral, da mu je bilo vkradenih 320 kron denarja.

Sum je takoj padel na one štiri pivce, ki so bili zadnji v krčmi, namreč na gori imenovane. Sumi se celo, da so mu v ponujeno vino pomešali kako tvarino, ki mu je povzročila sen.

Na včerajšnji razpravi so vsi štirje trdovratno tajili, da bi bili oni okradli krčmarja. Priznali so pač, da so bili onega

večera v njegovi krčmi. Stambach da mu je plačal vino, a ko so izpili naročeno in že plačano vino, so odšli, pustivši krčmarja dremajočega pri mizi.

Posebno Gabersich je trdil, da je on odšel prvi iz krčme.

Priča Dominik Cedolin, okradeni krčmar, ni mogel priti na razpravo, ker se nahaja v mestni bolnišnici.

Ostale priče: redarja Ivan Lenarčič in Peter Manfreda, kakor tudi oškodovanec sin Dominik Cedolin, so vedeli povedati le, kako so bili aretovani toženci Stambach, Skerl in Bokalič.

Nazarij Skerl, oče toženca istega primka, je povedal, da je bil on dal sinu denar — K 29-54 —, ki so ga bili na policiji našli pri njem.

Najvažnejša priča je bila kuharica Cedolinove krčme, Terezija Sauer, ki je raz okna stanovanja nad krčmo videla, kako je bil Gabersich že odšel iz gostilne, a se je potem vrnil, ko so ga v krčmi ostali tovariši pozvali nazaj. Koncem svoje izpovedbe je priča povedala, da more to njeno izjavo potrditi krčmarjeva nečakinja Ema Cedolin.

Da zasliši to pričo in starega Dominika Cedolina, je sodišče sklenilo odgoditi razpravo.

Društvene vesti.

Trgovsko izobraževalno društvo uljudno vabi gg. odbornike in njih namestnike k odborovi seji danes v torek ob 9. uri zvečer.

Akad. ter. društvo „Balkan“. Tovaršem odbornikom se naznanja, da se vrši odborova seja jutri v sredo točno ob 7. uri zvečer. Radi važnih posvetovanj Vas prosim, da se te seje gotovo udeležite.

Sestanek se vrši ob 8. uri.

Predsednik.

DAROVI.

— Za barkovljansko podružnico CMD podarilo je pevsko društvo „Trst“ kakor polovico licitiranega grozda, katerega je podarila g.ca Rafaela Martelanc o pritiki „Vinske trgatve“ 4-80 K. Denar v barkovljanski hranilnici.

— Za podružnico CMD v Bazovici so nabrali veseli Gropajci v krčmi pri Grgi v Bazovici K 1-19, ker so farizeji pod samaritansko suknjo naredili luknjo v vodo.

Nar. del. organizacija.

I. redna seja novoizvoljenega odbora NDO se vrši nocoj, točno ob 7. uri ter so naprošeni vsi odborniki in namestniki, naj se je v smislu pismenih vabil gotovo udeležijo.

V sredo zvečer shod v prostorih N. D. O. v ulici Lavatoio št. 1. za uslužbence v svobodni luki.

Zadružna gostilna N. D. O. Danes v torek ob 8. uri zvečer odborova seja. Naprošeni so vsi odborniki in nadzorniki da se je dotovo udeležijo. — Blagajnik.

Vesti iz Istro.

Razpisano je mesto občinskega zdravnik-a v Veprincu z letno plačo 2000 K, potnim pavšalom 350 K in stanom v naravi v Ičićih. Prošnje je treba uložiti do 15. novembra t. l.

Razne vesti.

Češki dramatik — menih. „Narodni Listy“ so objavili sledečo senzacionalno vest: Dne 10. januarja 1889 je izginil sloveči češki dramatik Bozdech. Splošno se je tedaj smatralo, da si je sam vzel življenje. Sedaj se je pa doznalo, da živi Bozdech v nekem samostanu na Balkanu.

MALI OGLASI
MALI OGLASI se računajo po 4 stot. besedo. Masno tiskane besede se računajo enkrat več. Najmanjša pristojbina stane 40 stotink. Plača se takoj in s oddelku.

Ljudska kavarna in mlekar, dobro se upeljana se prodaja takoj Kron 800, 400 takoj, ostalo po dogovoru a časa. Obrniti se v via cella Guardia št. 1, Kavarna. 1591

Pristni, dober brinjevec se vdobi pri Lovru Šibeniku v Šiški pri Ljubljani. 1681

Kupim prazne sode od olja in petroleja. Via Caserma 11 (železarna). 1612

UMETNI ZOBJE

Plombiranje zobov

Izdiranje zobov brez vsake bolečine

Dr. J. Čermák || V. Tuscher

zobozdravnik || koncesij. zobni tehnik

... TRST ...

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Šivalni stroji Singer, kupljeni na javni dražbi. Cene prilicne, 3 modelni vsakovrstno delo, tudi za večjo Kron 100, 3 za domačo rabo Kron 62. Garsneja tih let. S.ta Caterina 9, zaloga na dvorišču. 1610

Za oddati je takoj stanovanje z dvema prostoroma, kuhinjo in shrambo v bližini rojanske cerkve. Natančni pogoji se izvedo v gostilni „Kousumnega društva“ v Rojanu. 1385

Naznanilo.

Ker sem prevzel trgovino z jestvinami od AL. MICHELAZZI na svoj račun, se priporočam cenjenim odjemalcem. Imam vedno najsvežeje blago.

EMIL CIOCCOLANTI

Via San Giacomo in Monte 7, Trst.

Jabolka ::

raznovrstna, fina, namizna in za mošt ina na prodaj

IVAN KOVAČIČ

KOZJANE pošta Divača KOZJANE Razpošilja v vsaki množini. - Cene zmerne.

G. De Vecchi 8 S. Skerl nasledniki A. FONDA

Trst, ulica del Bosco št. 17, Trst

zaloga ovsa

klaje in otrobov.

Prodaja na drobno in veliko. Ogrski oves po 16 K. SENO prve vrste po 7 K. Otrobi „Venezia“ po 15 K. Otrobi „Vittoria“ po 14 K 50

Krojačnica za civiliste in vojake ::

Franjo Polanec

v Trstu, via S. Giacomo (Corso) 6, II. n. Priporoča se slavnemu občinstvu in vojaštvu za vsakovrstna dela. Blago prve vrste, delo solidno, cene zmerne.

Avtorizovana dunajska šola.

ustanovljena rezanja oblek, izdelovanja oblek in perila ANA NOVAK - TRST ulica San Lazzaro 16, III.

Limiment Capsici Comp. nadomestek za sldro Pain - Expeller
Pri nakupu tega priznana labornega sredstva za drgnjenje, ki se ga vdobi skoro v vseh lekarnah, naj se vedno pazi na vrst eno samko „SIDRO“
Dr. Richter-ja lekarna „K ZLATEMU ANGELJU“ Elizabethstrasse No. 5 neu

Bogomil Pino bivši urar v Sezani ima svojo novo prodajalnico :: ur v TRSTU, ulica Vincen. Bellini 13 nasproti cerkve sv. Antona novega. Vsakov. verižic po tov. cenah.

Odprl se je kinematograf „Adria“ v Šklednju
Elegantna dvorana, sestavljena po najmodernejših načrtih.
Vsaki torek, četrtek in soboto nov program.
VSTOPNINA : I. mesto 30 vin., otroci in vojaki 20 vin. II. mesto 20 vin., otroci in vojaki 10 v.

Via Santa Caterina št. 13
Črevljarnica
katera se je nahajala na Piazza Nuova št. 1 (vogal Santa Caterina) se je preselila v Via Santa Caterina št. 13.

POZOR! :: 50.000 parov čevljev! 4 pari čevljev za samo K 6-50
Radi tega, ker ni moglo veliko velikih tvrdk plačevati svojih računov, se je meni naročilo veliko množino čevljev zelo pod ceno spraviti na trg in v denar. Jas prodajam torej vsakomur 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na zaveso, iz rujavega ali črnega usnja, galoširanih, spréd s kapticami, z močno nabiti usnjenimi podplati, zelo elegantnih, najnovejša fasona. Velikoat po številki. Vsi 4 pari stanejo le kron 6-50.
Pošilja se po poštne povzetju.
H. SPINGARN, SCHUH-EXPORT
KRAKOVO št. 240
Dovoljeno je menjati in tudi denar nazaj.

ANTON REPENŠEK knjigovez v Trstu, via Cecilia 9 pripravlo slavnemu občinstvu svojo moderno urejeno delavnico. v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmernih cenah. SVOJI K SVOJIM!

FRIDERIK SCHWARZ Trst, Via Valdirivo št. 3, Trst
Zastopnik : znanih : mlinov SZMOLENSKY & COMP. SZABATKA
Proi parni mlin Békéscsaba
Akcijska družba parnih mlinov Baja. — Zastopnik za Trst, Gorisško, Istro in Dalmacijo.

„PRI STARI BRESKVI“ v ulici Belvedere št. 17 se toči izvrstno pivo in vino.

Tiskarna
z vso opravo, kakor tudi koncesijo :: tudi za knjigovoznico :: se iz proste roke pod ugodnimi pogoji proda ali tudi v najem da.
Ponudbe sprejemata gg. R. UMEK v Brežicah in H. STANČER v Krškem. Le resnim kompetentom so vse informacije na razpolago.

TRŽAŠKI SLOVANI in posebno okoličani ki prihajajo v mesto po raznih opravilih, imajo najlepše in najprimernejše zbirališče v dobropoznanu
:: Kavarni Universo :: ki se nahaja na trgu pred „Narodn. domom“ št. 1, uprav nasproti restavracije „Balkan“. V kavarni so poleg izvrstne kave na razpolago vsakovrstni likerji in razni slovenski, nemški in laški časniki in vse boljše ilustr. revije. Za obilen obisk se priporoča FRANJO BOJC.